

**UCHWAŁA NR LIII/648/23
RADY MIEJSKIEJ W BIERUTOWIE**

z dnia 30 marca 2023 r.

w sprawie przyjęcia do realizacji programów polityki zdrowotnej na rok 2023

Na podstawie art. 18 ust.1 w związku z art. 7 ust.1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40) oraz art. 7 ust.1 pkt 1 i art. 48 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r., poz. 2561 ze zm.), Rada Miejska w Bierutowie uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji na rok 2023 programy polityki zdrowotnej (profilaktyczne):

1. „Program zdrowotny w zakresie profilaktyki zakażeń wirusami brodawczaka ludzkiego (HPV) typu 6, 11, 16, 18, 31, 33, 45, 52, 58" stanowiący załącznik nr 1 do uchwały.

2. „Szczepienie profilaktyczne osób po 65 roku życia, przeciwko grypie" stanowiący załącznik nr 2 do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Bierutowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej

Irena Wysocka-Przybyłek

PROGRAM ZDROWOTNY W ZAKRESIE PROFILAKTYKI ZAKAŻEŃ WIRUSAMI BRODAWCZAKA LUDZKIEGO (HPV) typu 6,11, 16,18, 31, 33, 45,52, 58.

Wstęp

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie ochrony zdrowia jest jednym z najważniejszych zadań własnych gminy wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40).

Do zadań własnych gminy w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej należy w szczególności opracowywanie i realizacja oraz ocena efektów programów zdrowotnych wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, co wynika z art. 7 ust. 1 i art.48 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r., poz. 2561 ze zm.)

Zapobieganie chorobom cywilizacyjnym możliwe jest poprzez stosowanie odpowiedniej profilaktyki, jak również poprzez podejmowanie wszelkich działań i środków w celu przeciwdziałania czynnikom ryzyka wywołującym wiele chorób tego typu, w tym nowotworowych.

1. Opis problemu zdrowotnego

Światowa Organizacja Zdrowia w kwietniu 2009 roku opublikowała oficjalne stanowisko uznające raka szyjki macicy i inne choroby wywoływane przez wirusa brodawczaka ludzkiego (Human Papilloma Virus -HPV) za problem zdrowia publicznego o zasięgu globalnym. Wyróżnia się ponad 100 typów wirusa HPV, które po dostaniu się do organizmu, w większości nie wywołują objawów chorobowych dzięki naturalnej odporności immunologicznej. Jednakże zakażenie wirusami „wysokiego ryzyka” jak HPV 16, 18, 31 i 45 mogą być przyczyną raka szyjki macicy lub innych nowotworów narządów moczowo-płciowych. Typy wirusa HPV 16 i 18 powodują aż w 70 % przypadków raka szyjki macicy. Infekcje HPV odpowiedzialne są również za część nowotworów pochwy i sromu. Typy wirusa HPV 6 i 11 są dodatkowo odpowiedzialne za brodawki płciowe. Do większości zakażeń dochodzi genitalnymi typami HPV podczas pierwszych kontaktów seksualnych. Dlatego profilaktyka przeciwdziałania czynnikom ryzyka odnosi się głównie do młodych dziewcząt.

Rak szyjki macicy jest drugim co do częstości występowania nowotworem złośliwym, który dotyka kobiety na świecie i drugą co do częstości przyczyną ich zgonów z powodu chorób nowotworowych. Globalnie co roku notuje się ok.500.000 nowych zachorowań, a ok.300.000 kobiet umiera z powodu tego raka. Niestety w Europie to właśnie Polska ma jeden z najwyższych wskaźników zarówno zachorowalności i umieralności na ten typ nowotworu albowiem co roku diagnozowany on jest u 2 500 Polek, a rocznie z tego powodu umiera 1 600 kobiet. Najczęściej diagnozę rak szyjki macicy słyszą kobiety w 6 dekadzie życia ponieważ 60% zachorowań przypada pomiędzy 45 a 64 rokiem życia. Niestety statystyki nie napawają optymizmem ponieważ w ostatnich latach w naszym kraju obserwuje się rosnącą tendencję diagnozowania tego nowotworu u młodszych, aktywnych kobiet pomiędzy 35 a 44 rokiem życia. Z danych Krajowego Rejestru Nowotworów wynika, że w 2019 roku w województwie dolnośląskim zachorowało 219 kobiet na nowotwór szyjki macicy, zaś z tego powodu zmarło 137.

Niekorzystne wskaźniki epidemiologiczne i statystyczne oraz bardzo niska zgłaszalność na badania cytologiczne, w populacyjnym programie skriningowym wymagają zintegrowania działań edukacyjnych oraz wprowadzenia profilaktyki pierwotnej. Ta ostatnia realizowana jest poprzez zalecane szczepienia ochronne przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV), które uwzględnia w Wykazie zalecanych szczepień ochronnych Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 września 2010 r. w sprawie wykazu zalecanych szczepień ochronnych oraz sposobu finansowania i dokumentowania zalecanych szczepień ochronnych wymaganych międzynarodowymi przepisami zdrowotnymi (Dz. U. z 2010 r. Nr 180, poz.1215). Prowadzone od kilku lat badania wskazują na ograniczenie liczby zakażeń wirusem HPV obserwowane po zastosowaniu szczepionki.

Badania kliniczne dowodzą niemal 100% skuteczność szczepień przeciwko HPV. Najbardziej skuteczne są u osób, które nie zetknęły się jeszcze z wirusem. Polskie towarzystwa medyczne (Polskie Towarzystwo Ginekologiczne oraz Polskie Towarzystwo Profilaktyki Zakażeń HPV) zalecają szczepienia dziewcząt już od 9 roku życia. Polskie Towarzystwo Ginekologiczne szacuje, że szczepienia nastolatek i młodych kobiet przeciwko HPV spowodują zmniejszenie ogólnej liczby zachorowań na raka szyjki macicy od 76% do 96% w ciągu 15-20 lat od rozpoczęcia szczepień.

Szczepionki przeciw HPV SA bezpieczne i dobrze tolerowane. Występuje niewiele działań niepożądanych, tj. ból w miejscu wstrzyknięcia, zaczerwienienie, świąd, obrzęk, zmęczenie, ból głowy i mięśni. Szczepienia nie powinny być podawane dziewczętom poniżej 9 lat, kobietom w ciąży, osobom z uczuleniem na którykolwiek składnik szczepionki. Brak danych na temat stosowania szczepionki u osób z obniżoną odpornością.

Obserwujemy niewiele działań niepożądanych. Po szczepieniu często występuje ból w miejscu wstrzyknięcia, zaczerwienienie, świąd, obrzęk. Wśród objawów ogólnych najczęściej obserwowano zmęczenie, ból głowy i mięśni. Wśród najrzadziej zgłaszanych objawów niepożądanych wymienia się:

- zaburzenia ze strony układu pokarmowego(nudności, wymioty, biegunka, ból brzucha),
- odczyny ze strony skóry (rumień, świąd, pokrzywka),
- zawroty głowy,
- miejscowe zaburzenia czucia.

Objawy uboczne są krótkotrwałe i ustępują w ciągu 2-3 dni po szczepieniu. Osoby, u których po padaniu pierwszej dawki szczepionki wystąpiły objawy wskazujące na nadwrażliwość, nie powinny otrzymywać kolejnych dawek. Nie wykazano związku między podaniem szczepionki a występowaniem ciężkich powikłań. Przeciwwskazaniami tymczasowymi do szczepienia są: wysoka gorączka i ostra infekcja. Nie szczepi się osób nadwrażliwych na substancje czynne.

W przypadku Miasta i Gminy Bierutów liczącej 9316 mieszkańców (stan na dzień 31.12.2022 r.) populacją przewidzianą do objęcia programem w roku 2023 są dziewczęta urodzone w roku 2010 (58 dziewcząt), które są mieszkankami Miasta i Gminy Bierutów.

Program profilaktyki realizowany w latach następnych obejmować będzie kolejne roczniki. Szczepienia ochronne poprzedzone będą szeroką edukacją zdrowotną na temat zakażeń wirusem HPV, kierowaną w tym zakresie do młodzieży i ich rodziców. Kampania informacyjno-edukacyjna w zakresie profilaktyki pierwotnej prowadzona będzie przez specjalistów w tej dziedzinie. Natomiast ściśle współdziałanie z Dyrekcją Szkoły Podstawowej w Bierutowie, Szkoły Podstawowej w Wabienicach i Szkoły Podstawowej w Zbytowej (programem objęte będą uczennice siódmych klas) pozwolą monitorować realizację programu poprzez umożliwienie na terenie szkoły prowadzenia akcji edukacyjnej oraz zapewnienia zrealizowania strony formalnej programu w zakresie sporządzania wykazów dziewcząt, skompletowania oświadczeń rodziców,

informowania o terminach szczepień itp. Generalnie działania zmierzają do objęcia szczepieniem przewidzianej populacji w 100%.

Kontynuowany program zdrowotny ukierunkowany jest na profilaktykę przeciwdziałania czynnikom ryzyka raka szyjki macicy, raka sromu, raka pochwy i brodawkom płciowym. Zalecanym sposobem prewencji pierwotnej w tym zakresie jest zastosowanie szczepionki dziewięciowalentnej przeciwko zakażeniom HPV 6, 11, 16, 18, 31, 33, 45, 52, 58 (zarejestrowane i dopuszczone do obrotu są jeszcze szczepionki: dwuwalentna przeciwko zakażeniom HPV 16 i 18 oraz czterowalentna przeciwko zakażeniom HPV 6, 11, 16, 18). Prowadzone badania w zakresie skuteczności klinicznej tych szczepionek rekomendują szczepionkę dziewięciowalentną.

Za potrzebą wdrożenia programu zdrowotnego w gminie przemawiają takie aspekty jak:

- docelowe zmniejszenie zachorowalności i przedwczesnej umieralności z powodu nowotworów złośliwych,
- systematyczne obejmowanie profilaktyką pierwotną stałej populacji mieszkańców gminy (dziewczęta w 14 roku życia, uczennice 7 klasy Szkół Podstawowych na terenie Miasta i Gminy Bierutów w roku 2023),
- zwiększenie wśród kobiet wiedzy i świadomości na temat zagrożenia chorobami nowotworowymi oraz przekonanie do stosowania profilaktyki wtórnej poprzez badania cytologiczne.

2. Cele programu

1. Głównym celem programu jest zmniejszenie liczby zachorowań na raka szyjki macicy, sromu, pochwy i brodawek płciowych poprzez wdrożenie opisanej profilaktyki polegającej na przeprowadzaniu edukacji zdrowotnej oraz szczepieniach ochronnych przeciwko wirusowi HPV w określonej populacji młodych mieszkanek gminy uczęszczających do Szkół Podstawowych Miasta i Gminy Bierutów.

2. Cele szczegółowe programu to:

- a) wpływ realizowanego programu na zwiększenie poziomu wiedzy i świadomości w zakresie zapobiegania chorobom nowotworowym i zakażeniom wywoływanym przez wirusy brodawczaka ludzkiego,
- b) upowszechnienie nawyku systematycznego wykonywania badań profilaktycznych w kierunku wczesnego wykrywania chorób nowotworowych,
- c) prowadzenie systematycznych szczepień kolejnych roczników dziewcząt – uczennic 7 klasy Szkół Podstawowych na terenie Miasta i Gminy Bierutów.

3. Oczekiwane efekty programu są zbieżne z celami wymienionymi powyżej. Jednak rzeczywisty jego wpływ na zmniejszenie wskaźników zapadalności i śmiertelności znany będzie po długim czasie stosowania szczepionek przeciwko HPV (w ciągu 15- 20 lat od rozpoczęcia szczepień). Badania potwierdzające efektywność medyczną szczepionek prowadzone są na bieżąco w skali światowej. Mierniki efektywności, jeżeli nie na poziomie gminy, to w skali województwa będą również do oszacowania w określonym wyżej czasie.

3. Adresaci programu (populacja programu)

1. Bezpośrednim odbiorcą programu jest wyznaczana według roku urodzenia populacja dziewcząt zamieszkałych na terenie Miasta i Gminy. W roku 2023 programem objęte zostaną dziewczęta z rocznika 2010. Szacuje się 100 % udział populacji w programie tj. 58 uczennic 7 klasy Szkół Podstawowych.

2. Pośrednimi adresatami programu są rodzice (lub opiekunowie) dziewcząt oraz młodzież uczestnicząca w prowadzonej edukacji zdrowotnej. Szacunkowo określa się udział ok. 116 osób w tej części programu.

3. Ustalenie listy zakwalifikowanych do szczepień dziewcząt, na podstawie oświadczeń rodziców o wyrażeniu zgody na objęcie córek szczepieniem, następuje przy ścisłej współpracy z dyrektorem Szkoły Podstawowej w Bierutowie, Wabienicach i Zbytowej. Kwalifikacja opiera się na zasadzie dobrowolności.

4. Organizacja programu

Program realizowany jest etapami, na które składają się:

1. Przeprowadzenie wśród odbiorców programu kampanii informacyjno-edukacyjnej dotyczącej profilaktyki zakażeń HPV w dostępnych formach (prelekcje ekspertów, rozprowadzenie materiałów poglądowych przedstawiających dane z zakresu epidemiologii chorób nowotworowych, informowanie o źródłach wiedzy objętej prowadzoną edukacją zdrowotną),

2. Przeprowadzenie kwalifikacji dziewcząt do szczepień ochronnych,

3. Realizatorem programu na podstawie art.9 b ust.3 pkt 1i ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r. ,poz.2561 ze zm.) będzie Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Bierutowie.

4. Przeprowadzenie szczepień zgodnie z procedurami medycznymi tj. 2 dawek w cyklu 0-6 miesięcy.

5. Koszty realizacji programu

Planowane koszty całkowite programu, ujęte w budżecie gminy na rok 2023 określa się na 36.000 złotych. Przyjmuje się, że koszty w całości ponosi Miasto i Gmina Bierutów.

6. Monitorowanie i ewaluacja

Realizacja programu, w sposób ciągły, monitorowana będzie przez współrealizatorów (gmina, szkoły podstawowe). Przedmiotem monitoringu będzie w szczególności :

- ocena akcji informacyjno-edukacyjnej w zakresie problematyki HPV, jak również potrzeby wykonywania regularnych badań w ramach profilaktyki wtórnej (cytologia),
- zgłaszalność dziewcząt do poszczególnych serii szczepień (przy ścisłej współpracy z bezpośrednim realizatorem świadczeń objętych programem monitorowania).

Dokumentacja medyczna związana z programem prowadzona będzie przez realizatora świadczeń. Obowiązek w tym zakresie określony zostanie w umowie o świadczenie usług zdrowotnych w formie szczepień ochronnych przeciwko HPV typu 6,11, 16, 18, 31, 33,45, 52,58.

Ocena efektywności programu dokonana zostanie na podstawie:

- poziomu frekwencji (efektywność programu szczepień przeciwko HPV zależy w dużej mierze od uczestnictwa w programie. Im wyższa frekwencja tym większe prawdopodobieństwo uzyskania efektu),
- w perspektywie wieloletniej analiza statystyczna zapadalności na raka szyjki macicy (statystyki Dolnośląskiego Centrum Onkologii).

Informacja z realizacji programu przedłożona zostanie Radzie Miejskiej w Bierutowie po jego zakończeniu.

7. Okres realizacji programu

Program realizowany będzie w roku 2023. Przewiduje się rozpoczęcie jego realizacji w kwietniu 2023 r.

PROGRAM ZDROWOTNY W ZAKRESIE PROFILAKTYKI – SZCZEPIENIE PROFILAKTYCZNE OSÓB PO 65 ROKU ŻYCIA, PRZECIWKO GRYPIE

1. Uzasadnienie realizacji Programu

Grypa to ostra choroba zakaźna układu oddechowego wywołana zakażeniem wirusem grypy, przenoszonego drogą kropelkową. Jest to choroba łatwo rozprzestrzeniająca się i znana ludzkości od stuleci. Fala wielkich zachorowań pojawia się co kilkadziesiąt lat. Grypa sama w sobie nie jest chorobą groźną, niebezpieczne są natomiast jej powikłania zwłaszcza u osób starszych i małych dzieci. Do najczęstszych powikłań można zaliczyć: zapalenie zatok, zapalenie ucha, zapalenie opon mózgowych, astmę, niewydolność oddechową, zapalenie mięśnia sercowego i osierdzia, napady drgawkowe, niewydolność nerek i inne.

Epidemie grypy badane są nie tylko w wymiarze zdrowotnym, ale i ekonomicznym, ponieważ powodują ogromne koszty społeczne. Liczba zachorowań jest kontrolowana przez specjalnie do tego powołane organy, a przeciwdziałanie jej osiągnęło wymiar globalny.

Obecnie w Polsce realizowany jest Program Szczepień Ochronnych (PSO), gdzie co roku publikowany jest nowy kalendarz, który obejmuje zarówno szczepienia obowiązkowe (bezpłatne), jak i zalecane (płatne). Szczepienia przeciwko grypie sezonowej znajdują się w wykazie szczepień zalecanych, niefinansowanych ze środków Ministra Zdrowia. Należy zaznaczyć, że od 1 lipca 2018 r. szczepionka przeciw grypie znajduje się na liście leków refundowanych zgodnie z załącznikiem do obwieszczenia MZ z dnia 20 kwietnia 2022 r. w sprawie wykazu refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych na 01.05.2022 r. Poziom odpłatności dla pacjenta w wieku 65 lub więcej lat wynosi 50 %. Ze względu na swą zjadliwość i szerzący się rozmiar zagrożenia w postaci mnogich powikłań, postanowiono podjąć program szczepień przeciwko grypie, skierowany do grupy społecznej najbardziej narażonej na tę chorobę, czyli osób po 65 roku życia. Miasto i Gminę Bierutów zamieszkuje ok. 1203 osoby we wskazanym przedziale wiekowym.

2. Cele programu:

1. Cel główny:

Obniżenie liczby zachorowań na grypę u osób starszych oraz powikłań pogrypowych poprzez przebadanie i zaszczepienie osób po 65 roku życia przeciw grypie.

2. Cele szczegółowe:

- 1) uzyskanie 100% wykonawstwa szczepień,
- 2) zmniejszenie zachorowań na grypę i powikłań pogrypowych wśród osób po 65 roku życia,
- 3) promowanie idei szczepień ochronnych,
- 4) zwiększenie świadomości społeczności lokalnej dot. zagrożeń związanych z zachorowaniami na grypę.

3. Adresaci programu:

Adresatami programu są osoby urodzone w 1958 r. i wcześniej oraz zamieszkujące Miasto i Gminę Bierutów. Jednak przy planowaniu liczby szczepień przeciwko grypie dla mieszkańców Miasta i Gminy Bierutów po 65 roku życia brana jest pod uwagę faktyczna ilość osób, które przystąpiły do szczepień w latach ubiegłych. W związku z tym, obecny program zakłada objęcie szczepieniami ok. 174 osób. O kwalifikacji do programu decyduje kolejność zgłoszenia swojego uczestnictwa tzn. zgłoszenie się do podmiotu leczniczego realizującego przedmiotowe szczepienia i brak przeciwwskazań do szczepień. Szczepienia zostaną poprzedzone kwalifikacyjnym badaniem lekarskim.

4. Termin realizacji programu:

Wrzesień-grudzień 2023 r.

5. Opis i metody programu:

Każda osoba która ukończyła 65 rok życia, która zgłosi się do siedziby Realizatora programu winna być przebadana w celu wykluczenia ewentualnych przeciwwskazań do podania szczepionki, a następnie zaszczepiona. Realizatorem programu na podstawie art. 9 b ust. 3 pkt 1 i ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r., poz. 2561 ze zm.) będzie Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Bierutowie.

6. Monitorowanie i ewaluacja programu:

Monitorowanie przebiegu programu prowadzone będzie poprzez zbieranie informacji (danych) dostarczonych przez realizatora zadania - sprawozdania po wykonaniu zadania.

Kryteria oceny efektywności:

- 1) wielkość populacji objętej programem,
- 2) liczba osób, które zgłosiły się na szczepienie,
- 3) liczba prezentacji informacyjno-edukacyjnych.

Oczekiwane efekty:

- 1) zmniejszenie ilości zachorowań na grypę,
- 2) zmniejszenie ilości powikłań pogrypowych,
- 3) redukcji wizyt ambulatoryjnych z powodu zachorowań na grypę,
- 4) podniesienie poziomu wiedzy na temat szczepień przeciwko grypie i ich celowości.

7. Koszty realizacji programu

Planowane koszty całkowite programu, ujęte w budżecie Miasta i Gminy Bierutów na rok 2023, określa się na 8.700 złotych.

UZASADNIENIE

Art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym wymienia sprawę zdrowia jako zadanie własne gminy. Natomiast zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja oraz ocena efektów programów zdrowotnych wynikających z rozpoznawalnych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców gminy.

W 2014 r. Prezes Agencji Oceny Technologii Medycznych nr 126/2014 z dnia 30 czerwca 2014 r. po zapoznaniu się z opinią Rady Przejrzystości odnosząc się do "Programu zdrowotnego w zakresie profilaktyki zakażeń wirusami brodawczaka ludzkiego (HPV) TYPU 6, 11, 16, 18" wydał pozytywną opinię dotyczącą projektu Miasta i Gminy Bierutów.

W 2014 r. Prezes Agencji Oceny Technologii Medycznych nr 36/2014 z dnia 28 marca 2014 r. po zapoznaniu się z opinią Rady Przejrzystości odnosząc się do programu "Program zdrowotny w zakresie profilaktyki - szczepienie profilaktyczne osób po 65 roku życia, przeciwko grypie" wydał pozytywną opinię dotyczącą projektu Miasta i Gminy Bierutów.

Zgodnie z art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zdanie drugie wskazuje, iż *projekt programu polityki zdrowotnej jest przekazywany do Agencji w celu jej zaopiniowania*. Natomiast zgodnie z art. 48a ust. 2 ww. ustawy o świadczeniach przepis *ust. 1 nie stosuje się do programów polityki zdrowotnej, będących kontynuacją programu realizowanego w poprzednim okresie*.

Zgodnie z opinią Ministerstwa Zdrowia określoną w piśmie z dnia 05.02.2015 r. o znaku PZ-PZ.075.1.2015 opiniowaniu przez Agencję nie podlegają projekty programów, będących kontynuacją programu realizowanego w poprzednim okresie, który był wcześniej opiniowany przez Agencję.

Przewodnicząca Rady Miejskiej w Bierutowie

Irena Wysocka - Przybyłek